Ontvangen van Peter van Vliet, Nootdorp.

RIJN-SCHELDE

MACHINEFABRIEKEN EN SCHEEPSWERVEN N.V.

GEVESTIGD TE ROTTERDAM

VERSLAG OVER HET JAAR 1969

AAN DE ALGEMENE VERGADERING VAN AANDEELHOUDERS

INHOUD

blz.

3 Bestuur Rijn-Schelde Machinefabrieken en Scheepswerven N.V.

5 Besturen werkmaatschappijen

7 Belangrijke gegevens

9 Verslag van de raad van bestuur

- 9 Algemeen
- 11 Bedrijfssectoren
- 15 Produktie
- 17 Orderportefeuille
- 19 Personeel
- 20 Investeringen
- 20 Leeftijdsopbouw duurzame produktiemiddelen
- 21 Financiën

25 Prae-advies van de raad van commissarissen

26 Jaarstukken

30 Geconsolideerde jaarstukken

POSTBUS 1425 - ROTTERDAM - TELEFOON 010-235111 - TELEX 23652

Het vliegdekschip „25 DE MAYO"
ex KAREL DOORMAN in het dok

RIJN-SCHELDE
MACHINEFABRIEKEN EN SCHEEPSWERVEN N.V.

BESTUUR

RAAD VAN COMMISSARISSEN

drs. J. de Vries,	voorzitter
J. G. A. Fontein,	vice-voorzitter
drs. J. W. de Pous,	vice-voorzitter
ir. J. W. Ernste	
W. Goudriaan	
ir. H. M. Hohmann	
ir. M. L. Kalff	
prof. dr. ir. W. P. A. van Lammeren	
jhr. M. F. van Lennep	
mr. J. C. S. Nijenbandring de Boer	
Phs. van Ommeren	
mr. F. J. F. M. van Thiel	
Charles V. Fenn	
mr. P. M. H. van Boven	
dr. J. R. M. van den Brink	
ir. Cl. A. M. J. Morraye	
I. G. Rueb	
J. H. I. van Eck	
J. Hudig	
jhr. H. A. van Karnebeek	

RAAD VAN BESTUUR

ir. K. van der Pols,	president
J. W. A. Langenberg,	vice-president
ir. J. C. van Reenen	
ir. J. Bout	

Montage van een nieuwe boegsectie

BESTUREN WERKMAATSCHAPPIJEN

DE ROTTERDAMSCHE DROOGDOK MAATSCHAPPIJ N.V

COMMISSARISSEN	J. W. A. Langenberg, voorzitter ir. J. Bout
DIRECTEUREN	ir. K. van der Pols ir. J. C. van Reenen ir. L. van der Tas ir. M. C. van Veen

N.V. KONINKLIJKE MAATSCHAPPIJ „DE SCHELDE"

COMMISSARISSEN	J. W. A. Langenberg, voorzitter ir. K. van der Pols ir. J. C. van Reenen
DIRECTEUREN	ir. J. Bout ir. J. H. Mulock Houwer C. A. Th. Hermsen

N.V. MOTORENFABRIEK THOMASSEN

COMMISSARISSEN	J. W. A. Langenberg, voorzitter ir. J. C. van Reenen
DIRECTEUREN	J. W. H. Pas ir. C. Bakker

N.V. MACHINEFABRIEK „BREDA" v/h BACKER EN RUEB

COMMISSARISSEN	ir. J. Bout, voorzitter J. W. A. Langenberg ir. J. C. van Reenen
DIRECTEUR	J. C. Versteeg

DOK- EN WERF-MIJ. WILTON-FIJENOORD N.V.

COMMISSARISSEN	ir. K. van der Pols, voorzitter J. W. A. Langenberg ir. J. Bout
DIRECTEUREN	ir. B. Wilton ir. O. J. van der Vorm C. H. Meeuwisse

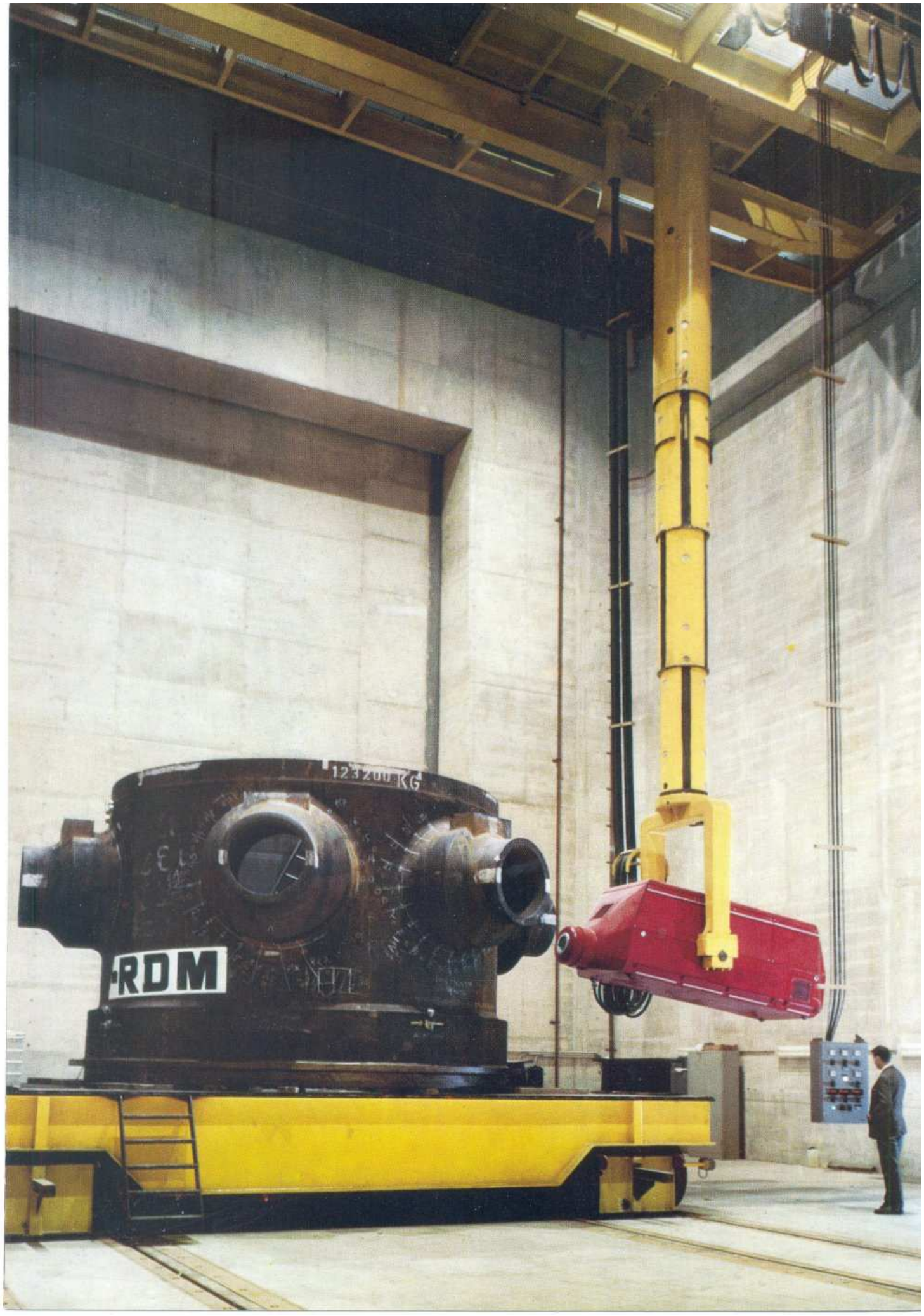
123200 KG
RDM

BELANGRIJKE GEGEVENS

Geldbedragen in *f* 1.000	1969	1968	1967	1966
Aandelenkapitaal	50.802	40.667	37.401	37.401
Reserves	167.988	135.735	130.325	129.137
Eigen vermogen:				
totaal	218.790	176.402	167.726	166.538
in procenten van het aandelenkapitaal	431	434	448	445
Cash flow:				
totaal	44.694	30.657	27.289	28.073
in procenten van het aandelenkapitaal	88	75	73	75
verhouding koers ultimo/cash flow	1,2	1,8	2,8	2,2
Afschrijvingen	35.287	22.610	21.077	21.688
Nettowinst:				
totaal	9.407	8.047	6.212	6.385
in procenten van het aandelenkapitaal	18,5	19,8	16,6	17,1
in procenten van het eigen vermogen	4,3	4,6	3,7	3,8
verhouding koers ultimo/netto winst	5,6	7,0	12,4	9,8
Reserveringen	2.764	2.598	1.187	1.361
Dividend:				
in procenten van het aandelenkapitaal	13 *	13	13	13
in procenten van de netto winst	71	68	81	79
Investeringen:				
gereedgekomen	28.788	12.804	23.790	16.860
in bestelling	64.900	51.238	7.991	10.872
Orderportefeuille einde jaar **	1.270.000	531.000	483.000	515.000
Gefactureerde omzet ***	453.000	375.000		
Lonen, salarissen en overige personeelskosten	276.000	159.000	125.000	110.000
Aantal werknemers einde jaar	16.741	10.840	9.102	8.710

1968 inclusief Breda
1939 inclusief Wilton-Fijenoord-Bronswerk

* voorgesteld
** afgezien van reparatieopdrachten
*** driejaarlijks voortschrijdend gemiddelde

◀ De lineaire versneller voor het maken van röntgenfoto's van dikwandige reactorvaten

VERSLAG VAN DE RAAD VAN BESTUUR

uit te brengen in de algemene vergadering van aandeelhouders op 11 mei 1970

ALGEMEEN

Ingevolge het bepaalde in artikel 19 van de statuten bieden wij u hierbij het verslag omtrent de gang van zaken in onze vennootschap gedurende het jaar 1969 aan.

In de algemene vergadering van aandeelhouders van 21 mei 1969 werden de winst- en verliesrekening over 1968 en de balans per 31 december 1968 vastgesteld. Overeenkomstig het voorstel van de raad van bestuur en het prae-advies van de raad van commissarissen werd het dividend over 1968 vastgesteld op 5 % voor het prioriteits-aandeel en op 13 % voor de gewone aandelen.
Volgens rooster traden in deze vergadering de heren ir. J. W. Ernste, W. Goudriaan en jhr. M. F. van Lennep af als commissaris van de vennootschap. Zij werden herbenoemd.

De heer C. J. A. van Daalen, commissaris van onze vennootschap overleed op 8 september 1969. De heer Van Daalen begon zijn loopbaan in 1909 bij Wilton's Machinefabriek en Scheepswerf en is daar gedurende ruim 60 jaren actief werkzaam geweest in de scheepsbouw- en scheepsreparatiesectoren. Na de toetreding van het grootste gedeelte van Wilton-Fijenoord-Bronswerk N.V. tot ons concern werd hij benoemd tot commissaris van onze vennootschap. Van zijn grote kennis en ervaring hebben wij helaas slechts korte tijd kunnen profiteren.

Op 1 augustus 1969 traden de heren ir. J. J. M. Sluys en ir. J. E. Woltjer af als leden van de raad van bestuur van onze vennootschap.
De heer Sluys is gedurende 42 jaren werkzaam geweest bij De Rotterdamsche Droogdok Maatschappij N.V. Hij bracht de scheepsreparatiesector tot grote bloei. Vanaf de totstandkoming van de RIJN-SCHELDE GROEP maakte hij deel uit van de raad van bestuur. Wij zijn de heer Sluys bijzonder dankbaar voor het belangrijke werk dat hij op doortastende en bezielende wijze heeft verricht.
De heer Woltjer was gedurende zeer vele jaren directeur van de Dok- en Werf-Maatschappij Wilton-Fijenoord N.V. en daarna lid van de raad van bestuur van Wilton-Fijenoord-Bronswerk N.V.; aan deze vennootschappen wijdde hij zijn grote gaven.

Per 1 oktober 1969 legde de heer J. W. Hupkes zijn functies in de RIJN-SCHELDE GROEP neer. De heer Hupkes was sedert 1949 directeur en sedert 1955 voorzitter van de directie van de N.V. Koninklijke Maatschappij „de Schelde", welke onderneming hij op zo bekwame wijze heeft geleid. Hij maakte vanaf de oprichting deel uit van de raad van bestuur van RIJN-SCHELDE Machinefabrieken en Scheepswerven N.V. welke vennootschap mede dank zij zijn inspirerende initiatieven tot stand kwam.

Ook in de toekomst zal het mogelijk blijven de wijsheid en de speciale ervaring van de afgetreden leden van de raad van bestuur ten bate van de vennootschap te benutten.

◄ Delen van het natriumcircuit, speciaal vervaardigd voor thermische-schoksimulatie

Met ingang van 1 oktober 1969 werd de heer ir. K. van der Pols benoemd tot president van de raad van bestuur van ons concern en per gelijke datum de heer J. W. A. Langenberg tot vice-president.

In het begin van 1969 kwam als uitvloeisel van de in september 1968 gesloten overeenkomst de definitieve verdeling van de ondernemingen en deelnemingen van Wilton-Fijenoord-Bronswerk N.V. tussen Verenigde Machinefabrieken N.V. en onze vennootschap tot stand. Als gevolg hiervan maakt met ingang van 1 januari 1969 Wilton-Fijenoord-Bronswerk N.V. met onder meer haar werkmaatschappij Dok- en Werf-Maatschappij Wilton-Fijenoord N.V. alsmede een aantal meerderheids- en minderheidsdeelnemingen deel uit van ons concern.

Op 11 november 1969 namen wij, tezamen met de Staat der Nederlanden, N.V. Nederlandse Staatsmijnen, N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken, Shell Kernenergie N.V., Verenigde Machinefabrieken N.V. en Stichting Reactor Centrum Nederland deel in de oprichting van de Ultra-Centrifuge Nederland N.V. Deze vennootschap heeft ten doel de verrijking van uranium door middel van het ultracentrifugeprocédé. Wij beogen hiermede een verbreding van onze kennis en ervaring in de totaliteit van de problemen van de kernenergie.

Gezien de grote omvang en de kwaliteit van onze orderportefeuille zien wij de komende jaren met gematigd optimisme tegemoet. Dit vertrouwen is mede gebaseerd op de voordelen van de toenemende integratie en diversificatie binnen de RIJN-SCHELDE GROEP.

ECONOMISCHE SITUATIE

Het jaar 1969 is voor het Nederlandse bedrijfsleven in het algemeen geen ongunstig jaar geweest; de zware kapitaalgoederenindustrie maakte echter een moeilijke tijd door.
Deze industrie is voor de uitbreiding van haar afzet, gezien de kleine thuismarkt, grotendeels afhankelijk van export.
Op de internationale markt moet onze zware kapitaalgoederenindustrie het opnemen tegen veel grotere buitenlandse concurrenten uit hooggeïndustrialiseerde landen die door de betreffende overheden worden gesteund. Dergelijke steun genieten zij onder meer in de vorm van financieringsfaciliteiten bij export of indien het afzet in eigen land betreft door de voorkeur die in veel landen de eigen industrie krijgt met name bij opdrachten die door of namens de overheid of met overheidsinvloed worden geplaatst.
Daardoor zijn deze buitenlandse industrieën in staat bij de snelle technologische veranderingen bij te blijven op het gebied van ontwikkeling, know-how en outillage.

Wij willen dan ook pleiten voor een industriebeleid van de Nederlandse regering dat er op gericht is de zware kapitaalgoederenindustrie in de gelegenheid te stellen de internationale concurrentie met gelijke faciliteiten tegemoet te treden en haar bovendien een gezonde basis te verschaffen door het bevorderen van optimale binnenlandse afzetmogelijkheden.

BEDRIJFSSECTOREN

SCHEEPSREPARATIE

In de succesvolle scheepsreparatiesector werd in het afgelopen jaar verdere voortgang gemaakt met de coördinatie van de activiteiten van de RIJN-SCHELDE GROEP, met name in het Waterweggebied.

Het reeds lang bestaande plan om de reparatiewerkzaamheden aan de Westkousdijk te Rotterdam over te brengen naar Schiedam werd uitgevoerd, waardoor een rationelere uitvoering van deze activiteiten mogelijk is. De hiervoor noodzakelijke overplaatsingen en enkele afvloeiïngen hebben in goed overleg met de betrokken werknemers en hun vakorganisaties plaats gevonden.

Ten einde onze eigen verwachtingen ten aanzien van een reparatiewerf annex tankercleaninginstallatie op de na uitvoerig overleg door het Gemeentelijk Havenbedrijf voor ons bestemde terreinen op de Maasvlakte te toetsen aan een onafhankelijk oordeel werd door ons aan de adviesbureaux Frederic R. Harris (Holland) N.V. en Associated Industrial Consultants Nederland N.V. verzocht een onafhankelijk en objectief onderzoek in te stellen naar de mogelijkheden van het repareren van grote schepen in Nederland in de jaren 1970-1980.

Dit rapport is in januari 1970 gepubliceerd en toonde andermaal aan dat de realisatie van dit project voor het Rotterdamse havengebied positioneel noodzakelijk is.

SCHEEPSBOUW

In het jaar 1969 werd over de gehele wereld opnieuw meer scheepstonnage besteld dan in het voorgaande jaar. Hierdoor werden de levertijden geleidelijk langer. Stijging van loon- en materiaalkosten had echter tot gevolg dat internationaal gezien van een positieverbetering van de nieuwbouwwerven nauwelijks kan worden gesproken.
Zeer grote tankschepen maken nog steeds het belangrijkste deel uit van de in opdracht gegeven tonnage. Inmiddels is wel duidelijk gebleken dat de bouw van dergelijke schepen tot nu toe voor de werven niet rendabel was. Wij hebben dan ook bewust afgezien van het besluit om onze werven in te richten voor de bouw van dergelijke schepen. Mede dank zij de intensieve samenwerking bij de produktie die voor de werven van de RIJN-SCHELDE GROEP mogelijk is, slaagden wij er in op aantrekkelijke voorwaarden een aandeel te verwerven in een serie van de acht meest geavanceerde zeer snelle containerschepen welke voor Amerikaanse rekening in Europa worden gebouwd. Van deze acht schepen zullen er drie door ons worden gebouwd terwijl voorts het grootste gedeelte van de voortstuwingsinstallaties voor alle acht schepen in onze machinefabrieken wordt vervaardigd.

Het verwerven van deze opdracht geeft ons vooral ook voldoening omdat wij hierin een ondersteuning zien van onze overtuiging dat op onze werven nu en in de toekomst goede mogelijkheden bestaan voor de bouw van dergelijke ingewikkelde schepen waarbij het grote vakmanschap van de talrijke Nederlanders die in de scheepsbouw hun bestaan vinden van doorslaggevende betekenis is.

De Nederlandse overheid is er in 1969 nog niet toe overgegaan tegemoet te komen aan de wensen van de Nederlandse scheeps-

bouwindustrie om de renteoverbruggingsregeling ook op de vóór-financiering betrekking te doen hebben.
Als gevolg van de sterk gestegen rentestand bleek met name in de tweede helft van 1969 de bestaande renteoverbruggingsregeling voor de na-financiering bovendien onvoldoende te worden.
Het verheugt ons dat, als direct gevolg van de verhoging in begin 1970 door de regering van het maximum percentage dat onder deze regeling aan de reders ten goede komt, door ons een order voor twee schepen kon worden geboekt.
Aan het einde van het jaar liepen de marktprijzen op.

GASTURBINES

In het verslagjaar werd de eerste door ons als manufacturing associate van General Electric Company vervaardigde gasturbine verscheept. Deze machine van 20.000 pk maakte deel uit van een opdracht voor vier eenheden bestemd voor de Verenigde Staten.
De snelle groei van deze produktie maakte het nodig de assemblage- en proefstandfaciliteiten aanmerkelijk uit te breiden. Deze uitbreiding zal tegen het einde van 1970 gereedkomen.
In het verleden vond onze afzet van gasturbines voornamelijk plaats aan de chemische, petrochemische en olie industrie. Belangrijke toepassingsgebieden zijn ook het noodbedrijf en het piekbedrijf bij thermische en nucleaire centrales, terwijl voor de toekomst geïntegreerde systemen van gasturbines met stoomturbines worden overwogen.

KERNENERGIE

In de jaren 1967-1969 is de kernreactor naast de met fossiele brandstof gestookte stoomketel een geaccepteerd middel geworden voor energieopwekking in elektrische centrales. Dit geldt in het bijzonder voor onze belangrijkste marktgebieden voor onderdelen van kerncentrales, te weten de Verenigde Staten en West-Europa. Na een groot aantal opdrachten voor kerncentrales in voorafgaande jaren werden in 1969 in de Verenigde Staten slechts 7 eenheden met totaal 7.200 MW besteld, hetgeen een teruggang betekende. Van belang is dat de gemiddelde grootte in 1969 steeg tot ruim 1.000 MW. Het toenemende aantal opdrachten voor kerncentrales dat in de Verenigde Staten wordt verwacht, zal in de periode 1975-1980 per jaar 20.000-30.000 MW omvatten.
West-Europa vertoont een soortgelijk beeld als de Verenigde Staten echter met een vertraging van circa 5 jaar. Alleen al op het gebied van watergekoelde reactoren werden hier in 1969 9 eenheden met totaal 6.000 MW besteld. Dit aantal en ook de gemiddelde grootte van circa 660 MW is hoger dan in voorafgaande jaren.
Als gevolg van deze ontwikkeling is het ons gelukt in 1969 onder andere 8 reactorvaten in opdracht te krijgen. In de nieuwe reactorvatenfabriek in Rotterdam zal het mogelijk zijn vaten voor centrales van 1.500 MW te bouwen. Deze zeer grote hal kwam in 1969 nagenoeg gereed en is met de huidige orderportefeuille tot eind 1972 goed van werk voorzien.
Een belangrijk deel van het ontwikkelingswerk voor natrium gekoelde

snelle kweekreactoren en de daarmee samenhangende fabricage van prototypes werd uitgevoerd in de inmiddels gereedgekomen nieuwe fabriek te Vlissingen bestemd voor de bouw van lichtere apparaten van bijzondere materialen en met geavanceerde produktietechnieken. De verkoop van componenten van nucleaire installaties werd in Rotterdam geconcentreerd.

PROCESINDUSTRIE

Evenals in 1968 was de procesindustrie in de eerste helft van het verslagjaar duidelijk terughoudend bij het plaatsen van opdrachten, wellicht onder invloed van de beperkingen van de Amerikaanse regering ten aanzien van buitenlandse investeringen. Ondanks de hieruit voortvloeiende verscherpte concurrentie slaagden wij er in een aanzienlijke toeneming te realiseren van het aantal opdrachten voor zuigercompressoren, terwijl ook de orders voor roterende machines een bevredigende stijging te zien geven.
De procesindustrie is een bedrijfstak waarin fabrieken en installaties niet alleen een snelle groei te zien geven maar waarin ook als gevolg van snelle verandering van processen en fabricagemethoden de produktie-eenheden economisch gezien vaak in korte tijd verouderen en moeten worden vervangen. Voor onze bedrijven die zich hebben toegelegd op de fabricage van vrijwel alle hoogwaardige machines en apparaten die in de procesindustrie worden gebruikt liggen hier derhalve zeer goede afzetmogelijkheden.

Ten einde de mogelijkheden op de markt voor apparaten voor de chemische en petrochemische industrie zo goed mogelijk te benutten is door ons het besluit genomen de verkoop hiervan te bundelen en onder te brengen in een afzonderlijk verkoopkantoor.
Wij zijn er van overtuigd dat deze concentratie het contact van ons concern met de procesindustrie zal verstevigen en ons in staat zal stellen een aanzienlijk grotere service te geven hetgeen naar wij vertrouwen de afzet in deze sector zal bevorderen.

STOOMKETELS

In het boekjaar lagen de activiteiten op het gebied van stoomketels op een hoog niveau.
Hoewel van de orderportefeuille de stoomketels voor elektrische centrales de grootste post uitmaken, neemt het aandeel van de scheeps- en industrieketels voor binnen- en buitenland toe. Ook de reparatie- en onderhoudsafdelingen droegen bij tot een grotere omzet. Vermelding verdient nog het grote aantal stoomketels dat voor het stoken met aardgas werd omgebouwd.
In het verslagjaar werden ontwerp en verkoop van waterpijpketels in Vlissingen geconcentreerd.

STOOMTURBINES

Gelet op de toenemende vraag naar elektrische energie voor de openbare elektriciteitsvoorziening werd op het gebied van de stoomturbines ten behoeve van elektrische centrales veel activiteit ontplooid. Mede door de technische ondersteuning van onze licentiegever Brown Boveri & Cie. mag voor 1970 van gunstige vooruitzichten worden gesproken.

N.K.M.

PRODUKTIE

SCHEEPSREPARATIE

Te Rotterdam *, Schiedam en Vlissingen werden 2.087 schepen gerepareerd, waarvan gedokt 755 schepen met 9.645.416 bruto register ton gedurende 5.783 dokdagen.
Onder de schepen waaraan reparatie- en onderhoudswerkzaamheden werden uitgevoerd bevonden zich vaartuigen van de Koninklijke Marine, het Argentijnse vliegkampschip „25 DE MAYO" (ex. KAREL DOORMAN), booreilanden en vaartuigen bestemd voor de gas- en olie-exploratie.

SCHEEPSBOUW

De volgende opdrachten werden voltooid:
de visverwerkingskoelschepen RITSA, GANTIADI en GEROI ELTIGENA, van 2.600 ton draagvermogen, uitgerust met een Schelde-Sulzer dieselmotor, voor rekening van V.O. Sudoimport te Moskou;
de chemicaliëntankers LA HACIENDA en LA QUINTA van 2.300 ton draagvermogen, in opdracht van Buries Markes Ltd. te Londen;
het motorvrachtschip GOOILAND van 7.800 ton draagvermogen, uitgerust met een Schelde-Sulzer dieselmotor, voor rekening van N.V. t.v.v.d. Koninklijke Hollandsche Lloyd te Amsterdam;
het olievoorraadopslagvaartuig PAZARGAD van 130.000 ton draagvermogen, in opdracht van Mobil Tankers Ltd. Bermuda;
het zeewaardig hefschip TAKLIFT I voorzien van een 800-tons bok, in opdracht van W. A. van den Tak's Bergingsbedrijf N.V. te Rotterdam;
een groot aantal secties bestemd voor onze reparatieafdelingen en elders te bouwen schepen;

APPARATEN

een cementoven, een kogelmolen en een groot aantal apparaten voor chemische en petrochemische bedrijven in binnen- en buitenland waaronder colonnes, warmtewisselaars, heaters en reactoren;

COMPRESSOREN

vijf gasmotorcompressoraggregaten en achttien zuigercompressoren met een totaal vermogen van 14.000 pk;
vierenveertig centrifugaalcompressoren met een totaal vermogen van 189.000 pk; gefabriceerd onder licentieovereenkomst met Carrier Corporation, Syracuse, New York;

ELEKTRISCHE EN REGELTECHNISCHE INSTALLATIES

de primaire en secundaire installatie van het 380 kV station te Eindhoven voor de N.V. PNEM alsmede de 380 kV lijn Geertruidenberg-Krimpen en de 150 kV lijn van de Flevocentrale naar Hattem;
een elektronische besturingsautomaat ten behoeve van een deel van de ertstransportinstallatie voor de Koninklijke Nederlandsche Hoogovens en Staalfabrieken N.V. te IJmuiden;
de meet- en regeltechnische installatie voor de uitbreiding van de N.V. Polymeerfabrieken te Breda;
een zeer groot aantal transformatoren;

* exclusief P. Smit Jr. en Waalhaven

◄ Assemblage van een gasturbinerotor

GASMOTOREN	negen gasmotorgeneratorsets bestemd voor energieopwekking ten behoeve van een gaspijpleiding in Perzië;
GASTURBINES	drie General Electric gasturbines met een totaal vermogen van 61.000 pk, gebouwd onder een "joint-manufacturing" overeenkomst met General Electric Company te New York;
KERNENERGIE-COMPONENTEN	het reactorvat voor de 380 MW kernenergiecentrale bij Mühleberg, Zwitserland, in samenwerking met Gebr. Sulzer, Winterthur, in opdracht van General Electric Technical Services Company te Baden, Zwitserland; drie complete binnenwerken voor kernreactorvaten voor kernenergiecentrales in de Verenigde Staten, in opdracht van General Electric Company te San José; drie aardgasgestookte natriumketels met een vermogen van 58 MW bestemd voor de ontwikkeling van natriumgekoelde kernreactoren in opdracht van N.V. Neratoom te 's-Gravenhage;
KOELINSTALLATIES	een aantal vries- en koelinstallaties voor industrieel gebruik;
SMEEDWERK	diverse delen voor asleidingen, krukassen, roerkoningen en ander zwaar smeedwerk;
STOOMKETELINSTALLATIES	een groot aantal industrieketels alsmede vier Schelde-Combustion Engineering scheepsketels; een ketelinstallatie voor de N.V. Provinciaal en Gemeentelijk Utrechts Stroomleveringsbedrijf;
STOOMTURBINES	een aantal hulpstoomturbines van klein vermogen, bestemd voor diverse chemische en petrochemische installaties, gefabriceerd onder licentie-overeenkomst met Carrier Corporation, Syracuse, New York;
TANDWIELOVERBRENGINGEN	acht tandwieloverbrengingen van groot vermogen voor turbineschepen; twee tandwieloverbrengingen voor scheepsdieselmotorinstallaties;
TOELEVERING BOUWNIJVERHEID	een groot aantal aluminium gevels, enkele tientallen liften en roltrappen, bestemd voor de Koninklijke Nederlandse Jaarbeurs te Utrecht, warenhuizen en ziekenhuizen;
VERPAKKINGSMACHINES	ruim zeventig verpakkingsmachines en kunststofverwerkende machines voor zakkenfabricage, type RENKA.

ORDERPORTEFEUILLE

De totale waarde van de opdrachten in portefeuille bedroeg – afgezien van reparatieopdrachten – per ultimo 1969 rond *f* 1.270.000.000.

SCHEEPSBOUW

Drie zeer snelle en geavanceerde containerschepen elk met een capaciteit van 1086 containers van 35 en 40 voet lengte; deze schepen met een lengte van 944 voet en een breedte van 105 voet krijgen ieder een, grotendeels in onze machinefabrieken vervaardigde voortstuwingsinstallatie van 120.000 pk waarmede een snelheid van 33 knopen zal worden bereikt; de schepen worden gebouwd in opdracht van Sea-Land Service Inc. te Elisabeth N.J. deel uitmakend van R. J. Reynolds Tobacco Company;
een passagiersschip van 14.000 bruto register ton in opdracht van Overseas National Airways Inc. te Jamaica N. J.;
twee onderzeeboten voor de Koninklijke Marine;
een casco van een schip, ingericht voor het vervoeren van 2.600 auto's in opdracht van A/S Akers Mek. Verksted te Oslo;
twee vrachtschepen van 12.000 ton draagvermogen, met Schelde-Sulzer dieselmotoren in opdracht van Compania Anónima Venezolana de Navigacion te Caracas;
twee vrachtschepen van 12.000 ton draagvermogen, met Schelde-Sulzer dieselmotoren, in opdracht van de Koninklijke Nederlandse Stoomboot Maatschappij N.V. te Amsterdam;
het verlengen van zes vrachtschepen;

APPARATEN

een vuilverbrandingsinstallatie voor de Botlek in samenwerking met Havenbedrijf „Vlaardingen-Oost" N.V.;
een meertraps ontspanningsverdamperinstallatie voor het ontzouten van zeewater voor de drinkwatervoorziening van het eiland Curaçao;
apparaten en drukvaten voor de chemische en petrochemische industrie;
tien hoofd- en hulpcondensors voor scheepsvoortstuwingsinstallaties;

COMPRESSOREN

eenendertig zuigercompressoren met een totaal vermogen van 12.500 pk;
achtenvijftig centrifugaalcompressoren met een totaal vermogen van 376.000 pk;

DIESELMOTOREN

een groot aantal hulpmotoren voor schepen;

ELEKTRISCHE EN REGELTECHNISCHE INSTALLATIES

meet- en regelapparatuur;
een aluminium celverbindings-railsysteem voor de N.V. Koninklijke Nederlandse Zoutindustrie;
levering en montage van twee generator/machine transformatorverbindingen voor 400 MVA naar eigen ontwerp;
het ontwerp van een dubbel circuit 150 kV lijn in Nederland;

GASMOTOREN

een gasmotorgeneratorset, bestemd voor energieopwekking ten behoeve van een pijpleiding in Perzië;

GASTURBINES

acht General Electric gasturbines met een totaal vermogen van 128.000 pk, te bouwen onder een „joint-manufacturing" overeenkomst met General Electric Company te New York;

KERNENERGIE-COMPONENTEN

drie complete binnenwerken voor reactorvaten van kernenergiecentrales in de Verenigde Staten;
twee reactorvaten voor een centrale van 2 × 1190 MW in de Verenigde

	Staten, alsmede vier reactorvaten voor centrales van circa 740 MW elk, alsmede een optie voor een reactorvat van 740 of 1190 MW, allen in opdracht van Westinghouse Electric Corporation, Pittsburgh, Pa.; een reactorvat voor een centrale van circa 800 MW in Zweden, in opdracht van Westinghouse Electric Corporation te Pittsburgh, Pa.; het samenlassen en bewerken van een reactordrukvat voor een 300 MW zwaarwaterreactor, welke door Siemens in Atucha, Argentinië wordt gebouwd, in opdracht van Ruhrstahl Apparatebau GmbH, Hattingen; het vervaardigen van de 200 ton wegende onderste helft van een zeer groot reactorvat voor een Amerikaanse centrale, in opdracht van Babcock & Wilcox, Barberton, Ohio; een reactorvat voor de centrale van 450 MW te Borssele, in opdracht van Siemens A.G., Erlangen; een reactorvat voor een 800 MW centrale te Brunsbüttelkoog in samenwerking met Breda Termomeccanica e Locomotive, Milaan en Gebr. Sulzer, Winterthur, in opdracht van A.E.G.-Telefunken te Frankfurt;
KOELINSTALLATIES	een complete vriesinstallatie voor het ijsstadion te Utrecht; diverse vriesmachines en koelinstallaties;
STOOMKETELINSTALLATIES	twee Schelde-Combustion Engineering stoomketels, voor stoken met olie en aardgas, met herverhitting, stoomproduktie per ketel continu 1.050 ton/uur, in opdracht van het Gemeente-Energiebedrijf te Rotterdam; twee Schelde-Combustion Engineering stoomketels, voor stoken met olie en aardgas, stoomproduktie per ketel continu 1.150 ton/uur, in opdracht van de N.V. Provinciale Noordbrabantsche Electriciteits-Maatschappij te 's-Hertogenbosch; een Schelde-Combustion Engineering stoomketel, voor stoken met olie en aardgas, stoomproduktie continu 590 ton/uur, in opdracht van de N.V. Provinciale Zeeuwse Elektriciteits-Maatschappij te Middelburg; vierendertig industrieketelinstallaties; tien scheepsketels met een totale produktie van 2.100 ton stoom per uur;
STOOMTURBINES	in samenwerking met Brown Boveri & Cie. te Baden en Mannheim; een 320 MW turbogeneratorinstallatie in opdracht van N.V. Electriciteits-Maatschappij IJsselcentrale te Zwolle, voor de centrale Harculo; een aftapcondensatie en twee tegendruk turbogeneratoren in opdracht van N.V. Afvalverwerking Rijnmond, voor een vuilverbrandingsinstallatie; een 392 MW turbogeneratorinstallatie in opdracht van de N.V. Provinciale Noordbrabantsche Electriciteits-Maatschappij te 's-Hertogenbosch, voor de Amercentrale te Geertruidenberg; een aantal hulpstoomturbines van klein vermogen, bestemd voor diverse chemische en petrochemische installaties, gefabriceerd onder licentie-overeenkomst met Carrier Corporation, Syracuse, New York;
TANDWIELOVERBRENGINGEN	zevenentwintig tandwieloverbrengingen voor turbineschepen, totaal vermogen 1.232.000 pk; enige tandwielkasten voor marineschepen;
TOELEVERING BOUWNIJVERHEID	een aantal aluminium gevels voor grote gebouwen en aluminium ramen voor een complex van 1.200 woningen in Amsterdam;
VERPAKKINGSMACHINES	een groot aantal verpakkingsmachines en kunststofverwerkende machines voor zakkenfabricage, type RENKA.

PERSONEEL

De gezamenlijke personeelsbezetting van de vijf werkmaatschappijen en haar 100 % deelnemingen bedroeg aan het eind van het verslagjaar 16.741 personen. Per ultimo 1968 was dit aantal 10.840. De toeneming is voor het overgrote deel ontstaan door de overname van Wilton-Fijenoord-Bronswerk N.V.

Per 1 januari 1969 werd overeenkomstig de bepalingen uit de C.A.O. een algemene loonsverhoging van 5½ % doorgevoerd. In verband met de stijging van de kosten van levensonderhoud werden de lonen per 1 juli 1969 verhoogd met 2 %, terwijl overeenkomstig de aanbeveling van de Raad van Overleg in de Metaalindustrie in de maand juli 1969 een extra uitkering van 1 % van het jaarsalaris werd gedaan.

Aan lonen, salarissen en overige personeelskosten werd in 1969 circa *f* 276.000.000 betaald. In 1968 was dit bedrag *f* 159.000.000.

Bij de verder toegenomen spanning op de arbeidsmarkt verheugen wij ons in een relatief grote belangstelling van jongeren voor een opleiding op onze bedrijfsscholen. Voor het cursusjaar 1969 werden in totaal 387 nieuwe leerlingen ingeschreven; 369 leerlingen voltooiden in 1969 hun opleiding.

Wij zijn ons bewust van de betekenis van een grote kern van toegewijde medewerkers, die gedurende een lange reeks van jaren aan een bedrijf zijn verbonden. Gedurende het verslagjaar vierden 10 werknemers hun 50-jarig, 125 werknemers hun 40-jarig en 100 werknemers hun 25-jarig dienstjubileum.

Het aantrekken van geschoolde arbeidskrachten blijft ons voor problemen stellen. Daar de situatie op de arbeidsmarkt in de provincie Limburg zich anders ontwikkelde dan was voorzien, had de oprichting, tezamen met andere bedrijven, van een centraal instituut voor personeelswerving en opleiding niet tot resultaat dat een beduidend aantal mijnwerkers voor het werk in onze bedrijven kon worden geïnteresseerd. Hoewel wij aan het einde van het jaar ten behoeve van ons personeel 1762 woningen in eigendom hadden, blijft vooral in het Westen een tekort aan woningen met een passende huurprijs een duidelijke belemmering bij het aantrekken van personeel.

Het goed functioneren van de ondernemingsraden en van de overige commissies uit het personeel en de intensivering van het overleg in onze bedrijven achten wij van groot belang. Wij spreken onze grote erkentelijkheid uit voor alles wat in dit verband ten behoeve van een goede gang van zaken werd gedaan.
Wij danken gaarne onze personeelsleden voor de toewijding en inspanning waarmee zij in het afgelopen jaar hun werkzaamheden hebben verricht.

INVESTERINGEN

GEBOUWEN

Te Rotterdam kwam een gebouw voor een lineaire versneller gereed. Een hal voor de apparatenbouw en een montagehal voor tandwielkasten in Vlissingen werden in gebruik genomen.
In De Steeg werd een begin gemaakt met de verlenging van de proefstandhal ter uitbreiding van de capaciteit voor montage en beproeving van roterende machines.

MACHINES ENZ.

In de machinefabrieken werd een groot aantal machines in gebruik genomen onder andere voor de apparatenbouw en de tandwielfabricage.

VAAR- EN VOERTUIGEN

Te Schiedam kwam de diesel-elektrisch gedreven 200 tons drijvende kraan MAMMOET gereed.

ALGEMEEN

Uit hoofde van gereedgekomen investeringen in 1969 werd een bedrag van *f* 28.788.000 geactiveerd.
In bestelling zijn produktiemiddelen tot een bedrag van *f* 64.900.000, waarop aan het eind van het jaar *f* 46.383.000 was betaald.

LEEFTIJDSOPBOUW DUURZAME PRODUKTIEMIDDELEN

(in duizenden guldens)

Aanschaffingswaarde	Vóór 1955	1955 t/m 1959	1960 t/m 1964	1965 t/m 1969	Totaal
Gebouwen	57.524	37.084	25.703	20.726	141.037
Hellingen	4.255	6.346	7.170	1.939	19.710
Droogdokken	32.117	50.648	30.981	50.208	163.954
Havenwerken	16.688	14.616	16.046	7.991	55.341
Machines, werktuigen en vaste inrichtingen	76.503	91.952	82.009	66.265	316.729
Gereedschappen, meubilair en overige inventaris	2.084	2.754	13.117	14.212	32.167
Vaar- en voertuigen	3.676	4.391	5.835	12.114	26.016
Woningen (incl. grond)	7.619	12.740	2.063	3.139	25.561
Totale aanschaffingswaarde	200.466	220.531	182.924	176.594	780.515
In procenten	26	28	23	23	
Afschrijvingen	193.304	177.868	130.593	56.285	558.050
Boekwaarde	7.162	42.663	52.331	120.309	222.465
Terreinen					25.812
Werken onder handen voor eigen rekening					46.383
Totaal					294.660
Totaal verzekerde waarde (exclusief gegraven dokken, terreinen, hellingen, havenwerken)					934.000

FINANCIEN

Op 12 maart 1969 kwam een wijziging van de statuten tot stand waarbij onder meer het maatschappelijk kapitaal werd vergroot met *f* 100.000.000, waarvan *f* 40.000.000 in de vorm van gewone aandelen en *f* 60.000.000 in de vorm van preferente aandelen. Het dividendpercentage voor laatstgenoemde aandelen zal bij uitgifte worden vastgesteld.

Als gevolg van de uitvoering in het begin van dit jaar van de tussen Verenigde Machinefabrieken N.V. en de RIJN-SCHELDE GROEP gesloten overeenkomst ten aanzien van de verdeling van Wilton-Fijenoord-Bronswerk N.V. steeg het bedrag van de 7 1/8 % obligatielening met *f* 18.000.000 tot *f* 37.800.000.

Op de balansdatum waren nog slechts enkele aandelen en converteerbare obligaties Wilton-Fijenoord-Bronswerk N.V. en aandelen N.V. Machinefabriek „Breda" voorheen Backer en Rueb in handen van derden. De aandelen van de andere werkmaatschappijen bevonden zich alle in ons bezit.

GECONSOLIDEERDE JAARSTUKKEN

In de geconsolideerde jaarstukken over 1969 zijn thans ook opgenomen Wilton-Fijenoord-Bronswerk N.V., alsmede de tot deze vennootschap behorende 100 % dochtermaatschappijen. Tevens werden geconsolideerd de Machinefabriek en Scheepswerf van P. Smit Jr. N.V. en de N.V. Scheepswerf en Machinefabriek Waalhaven. Deze vennootschappen, waarin wij reeds voor 50 % participeerden, zijn door de overname van Wilton-Fijenoord-Bronswerk N.V. volledige dochtermaatschappijen geworden.
In de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening zijn ter vergelijking opgenomen de cijfers van het vorige boekjaar. De gegevens van de hiervoor vermelde in 1969 geconsolideerde vennootschappen zijn hierin echter niet begrepen.

Met het oog op de kosten voortvloeiende uit de integratie van bovengenoemde vennootschappen in de RIJN-SCHELDE GROEP is uit de reserves van deze vennootschappen een reorganisatievoorziening gevormd van *f* 30.000.000. Ten laste hiervan werd in het boekjaar een bedrag van circa *f* 5.500.000 gebracht wegens reorganisatiekosten alsmede wegens een in 1969 geleden verlies van de machinefabriek te Schiedam.

Onder leningen op lange termijn is een in 1969 aangegane geldlening van *f* 15.000.000 ter financiering van de uitbreiding van de Scheldepoortwerf opgenomen. Hieraan is de verplichting verbonden bepaalde onroerende goederen niet te vervreemden of met hypotheek te bezwaren.

Het eigen vermogen bedroeg aan het einde van het verslagjaar 1,93 maal het vreemde vermogen op lange termijn.

In 1969 vond een wijziging plaats in het systeem van waarderen van onder handen werken door voor een zeer lang lopend contract de

kostprijs van het onder handen werk te verhogen met de winst die toegerekend kan worden aan inmiddels gereedgekomen delen van deze opdracht.
De wederom zo sterke toename van de salarissen, lonen en sociale lasten kon in de scheepsnieuwbouwsector niet door produktiviteitsstijging worden gecompenseerd.
In deze sector werden ter vermijding van onderbezetting opdrachten voor een passagiersschip, twee vrachtschepen, benevens het verlengen van zes vrachtschepen aangenomen waarbij tezamen een voorziening voor verliezen moest worden getroffen van negen miljoen gulden.
De post „Incidentele resultaten" werd gunstig beïnvloed door de uitkering van circa *f* 5.000.000 uit ons tegoed bij Scheepsbouwbelangen N.V.
Het belastingbedrag is gunstig beïnvloed door belastingvrije baten alsmede door een aanzienlijk bedrag aan investeringsaftrek.
Als gevolg van de in 1969 voor de eerste maal verschuldigde rente over de 7⅛ % obligatielening alsmede van de renteverplichtingen van de in 1968 en 1969 aangegane leningen op lange termijn resulteerde over 1969 per saldo een rentelast van *f* 1.300.000.
De op zichzelf reeds gunstige cash flow steeg in het boekjaar uitgedrukt in procenten van het aandelenkapitaal tot 88.
Het winstsaldo van de geconsolideerde winst- en verliesrekening over 1969 nam ten opzichte van het voorgaande jaar toe met ruim *f* 1.100.000 tot *f* 10.079.000.

Deze winst ware als volgt te verdelen:

dividenden	*f* 6.643.000
statutaire uitkeringen	„ 672.000
toevoeging aan de reserves	„ 2.727.000
toevoeging aan onverdeeld winstsaldo	„ 37.000
	f 10.079.000

Deze verdeling is reeds in de geconsolideerde balans per 31 december 1969 verwerkt.

DIVIDEND

Op grond van bovenvermelde verdeling zal onze vennootschap *f* 6.643.000 ontvangen. Wij stellen u voor hieruit een dividend uit te keren van 5 % op het prioriteitsaandeel en van 13 % op de gewone aandelen en voorts het resterende bedrag van *f* 37.000 toe te voegen aan het onverdeeld winstsaldo van het vorig jaar, waarna dit *f* 70.000 zal bedragen.

Rotterdam, 6 april 1970

DE RAAD VAN BESTUUR:

K. van der Pols, president
J. W. A. Langenberg, vice-president
J. C. van Reenen
J. Bout

Het zeewaardig hefschip „TAKLIFT I" ▶

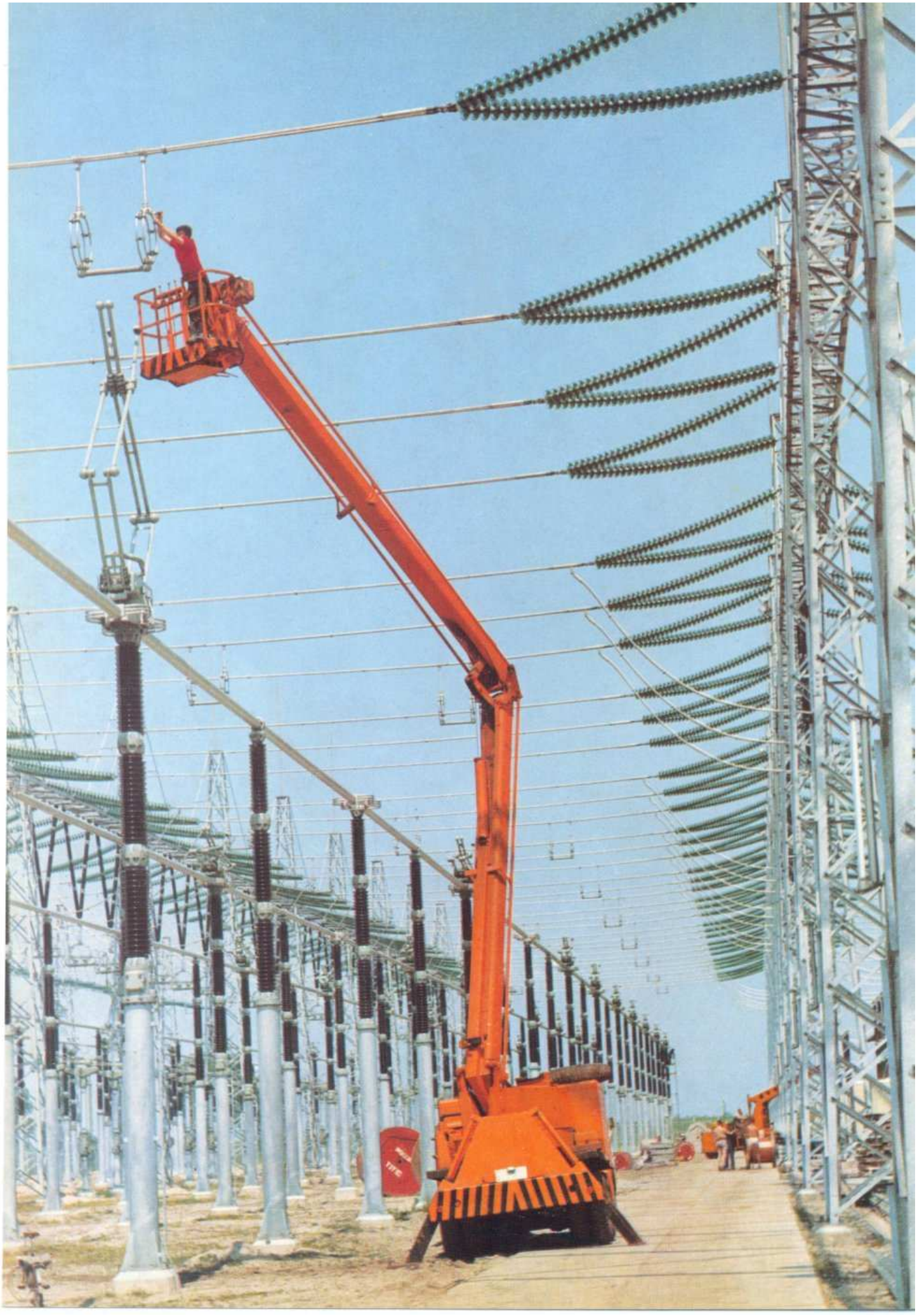

PRAE-ADVIES VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN

Op 8 september 1969 overleed onze collega de heer C. J. A. van Daalen. De heer Van Daalen werd met ingang van 1 januari 1969 tot commissaris van de RIJN-SCHELDE Machinefabrieken en Scheepswerven N.V. benoemd. Helaas hebben wij slechts korte tijd van zijn 60-jarige ervaring in de scheepsbouw en scheepsreparatie mogen profiteren. Zijn nagedachtenis houden wij in hoge ere.

Ingevolge het bepaalde in artikel 17 van de statuten heeft de raad van bestuur aan ons voorgelegd de door hem opgemaakte winst- en verliesrekening over het boekjaar 1969 en balans per 31 december 1969 met de daarbij behorende toelichting, alsmede een verslag omtrent de gang van zaken en het gevoerde beheer.

De jaarstukken zijn door Frese, Hogeweg, Meyer & Hörchner, accountants, onderzocht en in orde bevonden.

Wij stellen u voor:
a. de balans en de winst- en verliesrekening overeenkomstig de aangeboden stukken vast te stellen;
b. de winst te verdelen overeenkomstig het voorstel van de raad van bestuur en het uit te keren dividend op de gewone aandelen mitsdien te bepalen op 13 %.

Rotterdam, 6 april 1970

DE RAAD VAN COMMISSARISSEN:
J. de Vries, voorzitter

◄ Montagewerkzaamheden aan het 380 kV Schakelstation te Geertruidenberg

RIJN-SCHELDE
MACHINEFABRIEKEN EN SCHEEPSWERVEN N.V.

WINST- EN VERLIES

(in f 1.000)	1969	1968
Winstsaldo, te verdelen als volgt:		
Dividend	6.606	5.283
Onverdeeld	37	13
	6.643	5.296

BALANS PER

(in f 1.000)	1969	1968
Duurzame produktiemiddelen	198	200
Werkmaatschappijen	268.379	179.941
Deelnemingen	1.513	41.339
Vorderingen	204	14
Te ontvangen dividenden	6.643	5.296
Liquide middelen	120	60
	277.057	226.850

DE RAAD VAN COMMISSARISSEN:

J. de Vries, voorzitter
J. G. A. Fontein, vice-voorzitter
J. W. de Pous, vice-voorzitter
J. W. Ernste
W. Goudriaan
H. M. Hohmann
M. L. Kalff
W. P. A. van Lammeren
jhr. M. F. van Lennep
J. C. S. Nijenbandring de Boer
Phs. van Ommeren
F. J. F. M. van Thiel
Charles V. Fenn
P. M. H. van Boven
J. R. M. van den Brink
Cl. A. M. J. Morraye
I. G. Rueb
J. H. I. van Eck
J. Hudig
jhr. H. A. van Karnebeek

Wij verklaren dat wij de jaarstukken over 1969 van de RIJN-SCHELDE Machinefabrieken en Scheepswerven N.V. hebben gecontroleerd. Naar onze mening geven deze jaarstukken een getrouw beeld van de financiële positie per 31 december 1969 en van de resultaten van het op die datum geëindigde boekjaar.

Frese, Hogeweg, Meyer & Hörchner, accountants

RIJN-SCHELDE
MACHINEFABRIEKEN EN SCHEEPSWERVEN N.V.

REKENING OVER 1969

	(in *f* 1.000)	1969	1968
Te ontvangen dividenden		6.643	5.296
		6.643	5.296

31 DECEMBER 1969

	(in *f* 1.000)	1969	1968
Aandelenkapitaal		50.802	50.733
Reserves:			
Agioreserve	4.926		
Algemene reserve	162.992		
Onverdeeld winstsaldo	70	167.988	137.822
Schulden op lange termijn		37.801	19.715
Rekening-courant werkmaatschappijen		10.278	9.374
Schulden op korte termijn		3.582	3.923
Dividend		6.606	5.283
		277.057	226.850

Rotterdam, 6 april 1970

Wij verklaren ter voldoening van de trustakten op 4 oktober 1968 resp. 18 maart 1969 verleden: dat wij voor de 7⅛ % 30-jarige obligatielening 1969 I groot *f* 19.814.300 en de 7⅛ % 30-jarige obligatielening 1969 II groot *f* 18.000.000 ten laste van de RIJN-SCHELDE Machinefabrieken en Scheepswerven N.V. obligaties in coupures van *f* 100 in facsimile tekenden en van ons controlestempel deden voorzien; dat voor opmerkingen of handelingen geen aanleiding werd gevonden.

N.V. Algemeen Administratie- en Trustkantoor

DE RAAD VAN BESTUUR:

K. van der Pols,	president
J. W. A. Langenberg,	vice-president
J. C. van Reenen	
J. Bout	

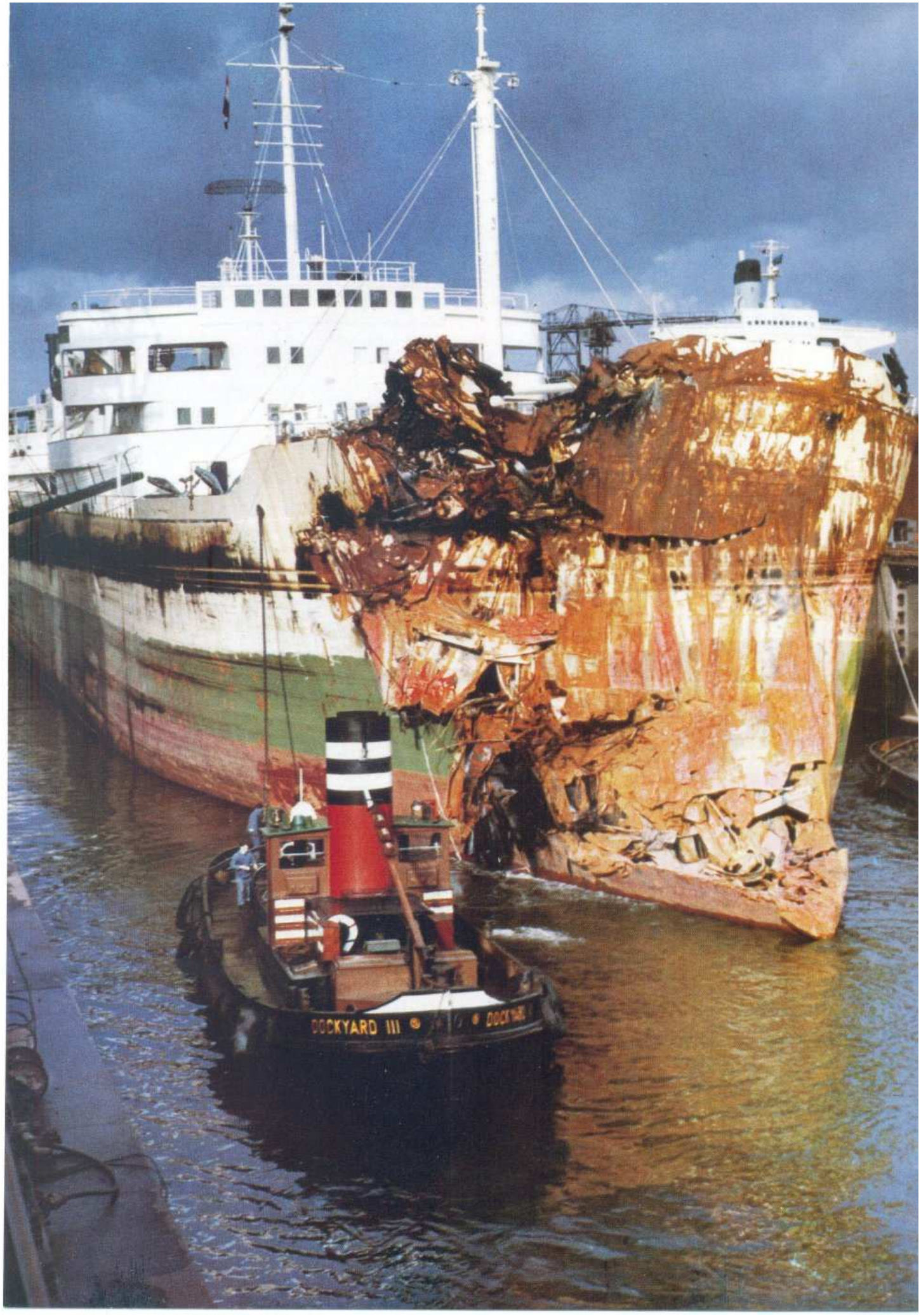
DOCKYARD III

TOELICHTING OP DE BALANS

DUURZAME PRODUKTIEMIDDELEN

De duurzame produktiemiddelen zijn opgenomen tegen aanschaffingswaarde, verminderd met de hierop toegepaste afschrijvingen gebaseerd op een getaxeerde gebruiksduur.

WERKMAATSCHAPPIJEN

De aandelen en oprichtersbewijzen in de werkmaatschappijen zijn gewaardeerd op de intrinsieke waarde.

DEELNEMINGEN

De deelnemingen zijn opgenomen tegen kostprijs met inachtneming van de nodig geoordeelde voorzieningen.

VORDERINGEN TE ONTVANGEN DIVIDENDEN

Deze zijn opgenomen tegen de nominale bedragen.

Onder deze post is opgenomen het te verwachten dividend uit hoofde van het bezit aan aandelen en oprichtersbewijzen in de werkmaatschappijen.

AANDELENKAPITAAL

Deze post is als volgt te specificeren:

Prioriteitsaandeel		f 100
Gewone aandelen		,, 139.999.900
Preferente aandelen		,, 60.000.000
		f 200.000.000
Hiervan niet uitgegeven:		
Gewone aandelen	f 89.185.350	
Preferente aandelen	,, 60.000.000	
		,, 149.185.350
		f 50.814.650
Hiervan in portefeuille		,, 12.525
		f 50.802.125

De aandelen in portefeuille zijn bestemd voor nog om te wisselen aandelen en converteerbare obligaties Wilton-Fijenoord-Bronswerk N.V. en aandelen N.V. Machinefabriek „Breda" voorheen Backer en Rueb.

AGIORESERVE

Deze reserve is ontstaan bij de omwisseling van de aandelen N.V. Machinefabriek „Breda" voorheen Backer en Rueb alsmede van de aandelen en converteerbare obligaties Wilton-Fijenoord-Bronswerk N.V. Hiervan is f 1.900.000 als belastingvrij aan te merken.

ALGEMENE RESERVE

Dit bedrag stelt voor de reserve ontstaan door de waardering van de aandelen van de werkmaatschappijen op intrinsieke waarde, onder aftrek van het bedrag dat aan derden is uitgekeerd in de vorm van obligaties en contanten ter verkrijging van die aandelen.

SCHULDEN OP LANGE TERMIJN

Onder dit hoofd is opgenomen de 7⅛ % obligatielening 1969, af te lossen in 10 jaarlijkse termijnen, voor het eerst per 1 januari 1990	f 37.814.300
Voor nog om te wisselen aandelen en converteerbare obligaties Wilton-Fijenoord-Bronswerk N.V. zijn nog in portefeuille	,, 13.700
	f 37.800.600

DE RAAD VAN COMMISSARISSEN: Rotterdam, 6 april 1970

J. de Vries, voorzitter
J. G. A. Fontein, vice-voorzitter
J. W. de Pous, vice-voorzitter
J. W. Ernste
W. Goudriaan
H. M. Hohmann
M. L. Kalff
W. P. A. van Lammeren
jhr. M. F. van Lennep
J. C. S. Nijenbandring de Boer
Phs. van Ommeren
F. J. F. M. van Thiel
Charles V. Fenn
P. M. H. van Boven
J. R. M. van den Brink
Cl. A. M. J. Morraye
I. G. Rueb
J. H. I. van Eck
J. Hudig
jhr. H. A. van Karnebeek

DE RAAD VAN BESTUUR:

K. van der Pols, president
J. W. A. Langenberg, vice-president
J. C. van Reenen
J. Bout

◄ Indokken van een tanker met zware kopschade

RIJN-SCHELDE
MACHINEFABRIEKEN EN SCHEEPSWERVEN N.V.

GECONSOLIDEERDE WINST- EN

(in f 1.000)	1969	1968 [1])
Afschrijvingen	35.287	22.610
Incidentele resultaten	—	821
Saldo betaalde en ontvangen interest	1.330	—
Belastingen	741	5.241
Winstsaldo	10.079	8.940
	47.437	37.612

GECONSOLIDEERDE BALANS

(in f 1.000)	1969	1968 [1])
Duurzame produktiemiddelen	294.660	169.751
Deelnemingen en vorderingen op deelnemingen	11.647	8.550
Langlopende vorderingen betreffende afgeleverde orders	8.008	17.402
Magazijnvoorraden	28.836	19.645
Werken onder handen voor derden	341.248	212.394
Vorderingen	220.858	154.758
Effecten in onderpand	1.680	1.936
Liquide middelen	71.485	47.758
[1]) 1968: exclusief Wilton-Fijenoord-Bronswerk, P. Smit Jr. en Waalhaven	978.422	632.194

DE RAAD VAN COMMISSARISSEN:

J. de Vries, voorzitter
J. G. A. Fontein, vice-voorzitter
J. W. de Pous, vice-voorzitter
J. W. Ernste
W. Goudriaan
H. M. Hohmann
M. L. Kalff
W. P. A. van Lammeren
jhr. M. F. van Lennep
J. C. S. Nijenbandring de Boer
Phs. van Ommeren
F. J. F. M. van Thiel
Charles V. Fenn
P. M. H. van Boven
J. R. M. van den Brink
Cl. A. M. J. Morraye
I. G. Rueb
J. H. I. van Eck
J. Hudig
jhr. H. A. van Karnebeek

RIJN-SCHELDE
MACHINEFABRIEKEN EN SCHEEPSWERVEN N.V.

VERLIESREKENING OVER 1969

(in f 1.000)	1969	1968 [1])
Saldo exploitatierekening	40.045	34.565
Nagekomen resultaten voorgaande jaren	1.982	1.124
Incidentele resultaten	5.410	—
Saldo ontvangen en betaalde interest	—	1.923
	47.437	37.612

PER 31 DECEMBER 1969

(in f 1.000)	1969	1968 [1])
Aandelenkapitaal	50.802	40.667
Reserves	167.988	135.735
Reorganisatievoorziening	24.444	—
Voorzieningen	64.173	44.787
Schulden op lange termijn	113.611	67.154
Termijnen op werken onder handen voor derden	369.527	205.821
Schulden op korte termijn	181.271	132.581
Dividend	6.606	5.449
	978.422	632.194

Rotterdam, 6 april 1970

DE RAAD VAN BESTUUR:

K. van der Pols, president
J. W. A. Langenberg, vice-president
J. C. van Reenen
J. Bout

Wij verklaren dat wij de geconsolideerde jaarstukken over 1969 van de RIJN-SCHELDE Machinefabrieken en Scheepswerven N.V. hebben gecontroleerd. Naar onze mening geven deze jaarstukken een getrouw beeld van de financiële positie per 31 december 1969 en van de resultaten van het op die datum geëindigde boekjaar.

Frese, Hogeweg, Meyer & Hörchner, accountants

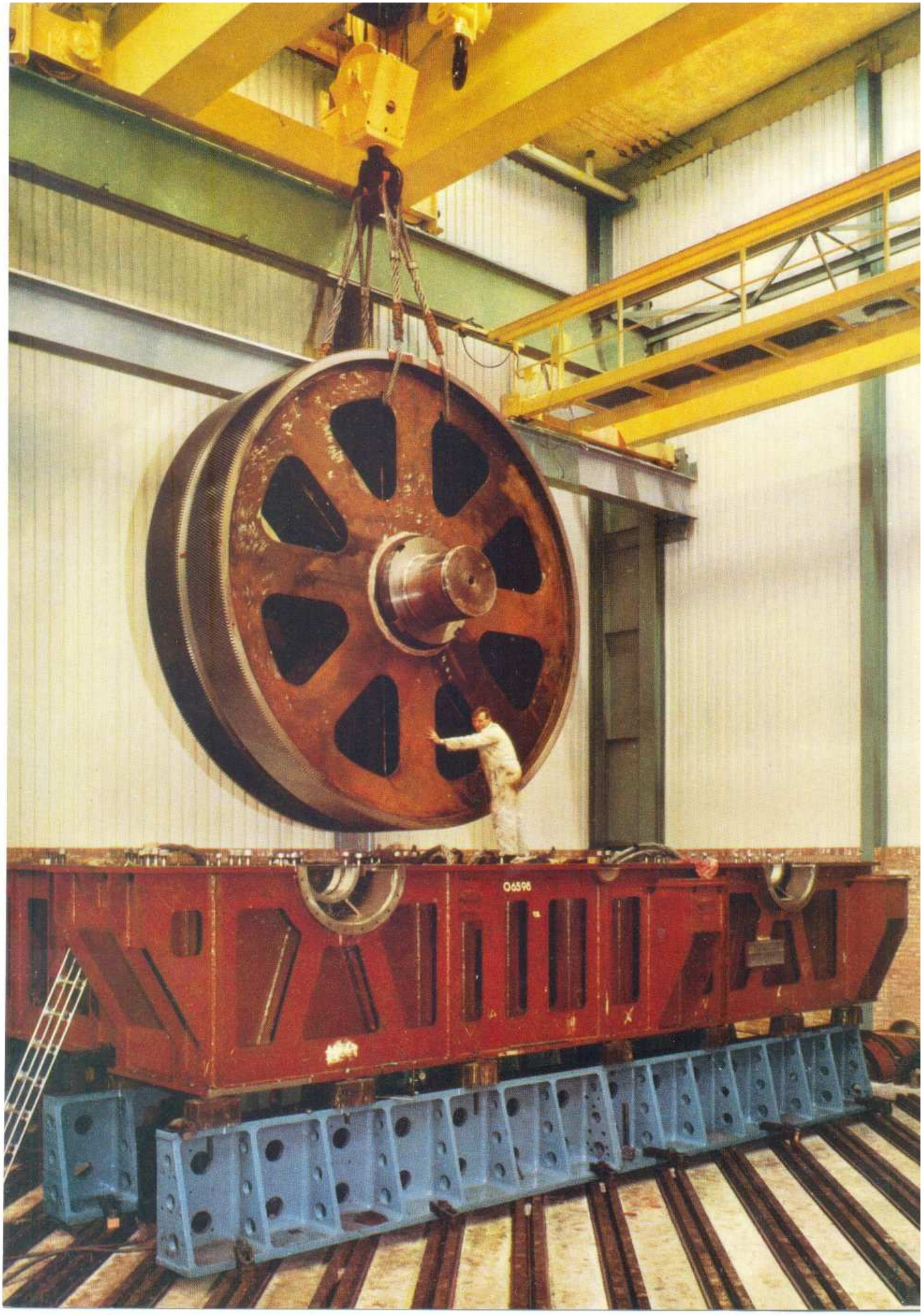
06596

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARSTUKKEN

OMVANG VAN DE CONSOLIDATIE

De geconsolideerde jaarstukken omvatten de vennootschap zelve, alsmede de volgende maatschappijen:

DE ROTTERDAMSCHE DROOGDOK MAATSCHAPPIJ N.V., ROTTERDAM
met
Scheepsbouw Maatschappij Nieuwe Waterweg N.V., Schiedam
Bouwmaatschappij Heyplaat N.V., Rotterdam
Wester Pijpleidingen N.V., Strijen
N.V. Machinefabriek v/h Pannevis & Zn., Utrecht en
Assurantiekantoor Heyplaat N.V., Rotterdam

MACHINEFABRIEK EN SCHEEPSWERF VAN P. SMIT JR. N.V., ROTTERDAM

N.V. SCHEEPSWERF EN MACHINEFABRIEK WAALHAVEN, ROTTERDAM

N.V. KONINKLIJKE MAATSCHAPPIJ „DE SCHELDE", VLISSINGEN
met
Schelde Montagebedrijf N.V., Vlissingen
N.V. Landaal-Schelde, De Meern
N.V. Scheldestad, Vlissingen en
N.V. Scheldebouw, Rotterdam

N.V. MOTORENFABRIEK THOMASSEN, DE STEEG (RHEDEN)
met
N.V. Middelburgsche IJzergieterij en Machinefabriek
v/h Boddaert & Co., Middelburg

N.V. MACHINEFABRIEK „BREDA" voorheen BACKER EN RUEB, BREDA
met
I.E.O. Transformatorenfabriek Internationale Electriciteits
Onderneming N.V., Breda
Machinefabriek „Breda" voorheen Backer en Rueb (België) N.V., Gent en
N.V. Electro Technische Industrie van der Veer, Amsterdam

WILTON-FIJENOORD-BRONSWERK N.V., SCHIEDAM
met
Dok- en Werf-Maatschappij Wilton-Fijenoord N.V., Schiedam
Turbo Blower Service N.V., Schiedam en
Wildock Service N.V., Rotterdam

DELTA ENGINEERING N.V., SCHIEDAM

DUURZAME PRODUKTIEMIDDELEN

Samenstelling boekwaarde duurzame produktiemiddelen (× f 1.000):

	31 december 1969	31 december 1968
Terreinen	25.812	16.097
Gebouwen	50.659	35.893
Hellingen	8.193	6.046
Droogdokken	80.932	40.783
Havenwerken	5.582	5.937
Machines, werktuigen en vaste inrichtingen	52.637	34.679
Gereedschappen, meubilair en overige inventaris	—	—
Vaar- en voertuigen	8.856	1.842
Woningen	15.606	15.070
Werken onder handen voor eigen rekening	46.383	13.404
	294.660	169.751

De duurzame produktiemiddelen zijn opgenomen tegen aanschaffingswaarde (ten dele verhoogd met bouwrente), verminderd met de hierop toegepaste afschrijvingen gebaseerd op een getaxeerde gebruiksduur. De terreinen zijn

◄ Het plaatsen van een tandwiel met een gewicht van 38 ton in een tandwielkast

gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs of lager. Werken onder handen voor eigen rekening zijn opgenomen tegen kostprijs.

DEELNEMINGEN EN VORDERINGEN OP DEELNEMINGEN

Hieronder zijn opgenomen de deelnemingen, die niet voor consolidatie in aanmerking komen, waarvan de belangrijkste zijn:

a. deelnemingen 50 % of meer:

Machinefabriek Braat N.V., Amsterdam	(93 %)
N.V. Nederlandsche Vereenigde Scheepsbouw Bureaux, 's-Gravenhage	(75 %)
Ir. J. Pool Meet- en Regeltechniek N.V., Haarlem	(74 %)
Nereïd N.V., Ierseke	(70 %)
Manotherm N.V., Rotterdam	(66⅔ %)
Manotherm Industrial N.V., Vlaardingen	(66⅔ %)
Ingenieursbureau Marcon N.V., 's-Gravenhage	(56⅔ %)
N.V. Scheepsbouwbelangen, 's-Gravenhage	(55 %)
Machinefabriek en Installatiebedrijf C. de Neeff N.V., Vlaardingen	(50 %)

b. minderheidsdeelnemingen:
Lisnave, Estaleiros Navais de Lisboa S.A.R.L., Lissabon
N.V. Curaçaose Dok Maatschappij, Willemstad
C.A. Servicios Mecànicos „Servimeca", Maracaibo
Comprimo N.V., Amsterdam
Integrated Techniprojects International N.V., 's-Gravenhage
N.V. Neratoom, 's-Gravenhage
N.V. Container- en Koeltechniek v/h Kolff & Co., Rotterdam
Verenigde Grofsmederijen N.V., Amsterdam
N.V. Algemene Internationale Gasleidingen Bouw (A.I.G.B.), Breda
Ultra-Centrifuge Nederland N.V., 's-Gravenhage
Maatschappij tot Exploitatie van Megavolt-Apparatuur N.V., Rotterdam

De deelnemingen zijn opgenomen tegen kostprijs, de vorderingen tegen de nominale bedragen, met inachtneming van nodig geoordeelde voorzieningen.

LANGLOPENDE VORDERINGEN BETREFFENDE AFGELEVERDE ORDERS

Deze post heeft betrekking op aan opdrachtgevers verleende kredieten, welke nagenoeg geheel gedekt zijn door garanties van eerste klas banken, hypotheken of verzekeringen bij de Nederlandsche Credietverzekering Maatschappij N.V. De vorderingen zijn opgenomen tegen de nominale waarde.

MAGAZIJNVOORRADEN

De voorraden werden gedeeltelijk gewaardeerd tegen marktprijs en gedeeltelijk tegen kostprijs, onder aftrek van voldoende voorzieningen voor incourantheid. De voorraden, bestemd voor bepaalde opdrachten, zijn opgenomen onder „Werken onder handen voor derden".

WERKEN ONDER HANDEN VOOR DERDEN

De werken onder handen zijn gewaardeerd tegen kostprijs, verhoogd met een voorzichtig berekend proportioneel deel van de winst op een zeer langlopend contract.
Noodzakelijk geachte voorzieningen werden in mindering gebracht.

VORDERINGEN

De vorderingen zijn opgenomen tegen de nominale bedragen, onder aftrek van nodig geachte voorzieningen voor dubieuse debiteuren.

LIQUIDE MIDDELEN

Bestaande uit: (× *f* 1.000)

	31 december 1969	31 december 1968
Genoteerde effecten	9.386	10.793
Niet genoteerde effecten	647	367
Kas en banken	61.452	36.598
	71.485	47.758

De ter beurze genoteerde effecten zijn (evenals de effecten in onderpand) gewaardeerd tegen de koers van de laatste beursdag van 1969, met dien verstande dat de obligaties niet hoger zijn gewaardeerd dan tegen parikoers.
De niet ter beurze genoteerde effecten zijn gewaardeerd op basis van de nominale waarde, onder aftrek van nodig geachte voorzieningen.
In de kas en banken zijn begrepen de kas-, giro- en banksaldi en de bij de banken à deposito uitgezette gelden. Vreemde valuta's zijn omgerekend tegen de in 1969 laatst bekende koersen.

RESERVES

Aan de reserves werd uit de voorgestelde winstverdeling een bedrag toegevoegd van ƒ 2.727.000.

REORGANISATIE-VOORZIENING

Deze voorziening is gevormd uit de reserves van Wilton-Fijenoord-Bronswerk N.V. en Machinefabriek en Scheepswerf van P. Smit Jr. N.V. met het oog op de kosten voortvloeiende uit de integratie van deze ondernemingen.

VOORZIENINGEN

Deze voorziening bestaat grotendeels uit een voorziening voor latente belastingverplichtingen. Voorts zijn onder deze post opgenomen bedragen om pensioenen op het vereiste peil te brengen, kostenegalisatiereserves en reserves voor bepaalde risico's.

SCHULDEN OP LANGE TERMIJN

Bestaande uit: (× ƒ 1.000)

Leningen op lange termijn:		
Nationale Bank voor Middellang Krediet N.V.	7⅛ %	15.000
Algemene Bank Nederland N.V.	6¾ %	10.500
Diverse institutionele beleggers	5¼ %	4.050
Overige leningen	± 4¼ %	2.447
Leningen t.b.v. nafinanciering afgeleverde orders		1.459
		33.456
Hypothecaire leningen:		
Nationale Bank voor Middellang Krediet N.V.	7⅛ %	11.875
Diverse institutionele beleggers	7¼ %	12.500
Stichting Pensioenfonds der Koninklijke Shell	6⅙ %	4.400
Financiering van woningen	± 4½ %	5.802
		34.577
Obligatieleningen:		
Obligatielening	3½ %	1.250
Obligatielening	7⅛ %	37.801
		39.051
Pensioenverplichtingen		6.527
Totaal		113.611

De in 1970 vervallende aflossingen zijn opgenomen onder „Schulden op korte termijn."

DE RAAD VAN COMMISSARISSEN: Rotterdam, 6 april 1970 **DE RAAD VAN BESTUUR:**

I. de Vries, voorzitter
J. G. A. Fontein, vice-voorzitter
J. W. de Pous, vice-voorzitter
J. W. Ernste
W. Goudriaan
H. M. Hohmann
M. L. Kalff
W. P. A. van Lammeren
jhr. M. F. van Lennep
J. C. S. Nijenbandring de Boer
Phs. van Ommeren
F. J. F. M. van Thiel
Charles V. Fenn
P. M. H. van Boven
J. R. M. van den Brink
Cl. A. M. J. Morraye
I. G. Rueb
J. H. I. van Eck
J. Hudig
jhr. H. A. van Karnebeek

K. van der Pols, president
J. W. A. Langenberg, vice-president
J. C. van Reenen
J. Bout

◄ Het booreiland SEA QUEST voor onderhoud aan de Scheldepoortwerf

De Rotterdamsche Droogdok Maatschappij N.V., Rotterdam
telefoon 010-176920, telex 22181

N.V. Koninklijke Maatschappij „de Schelde", Vlissingen
telefoon 01184-5555, telex 55115

N.V. Motorenfabriek Thomassen, De Steeg (Rheden)
telefoon 08302-3141, telex 45184

N.V. Machinefabriek „Breda" voorheen Backer en Rueb, Breda
telefoon 01600-24281, telex 54025

Dok- en Werf-Maatschappij Wilton-Fijenoord N.V., Schiedam
telefoon 010-269200, telex 21451